

Pradžia>Pinigai ir piniginiai reikalavimai>Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse**Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse**

Kipras

1 Kokių rūšių priemonių esama?

A. Kiekvienas teismas, įgyvendindamas savo civilinę jurisdikciją, visais atvejais gali nustatyti (laikinąją, nuolatinę arba privalomą) apsaugos priemonę arba paskirti administratorių, jei, teismo manymu, tai yra pagrįsta arba naudinga, net jeigu nesiekiama prisiteisti nuostolių arba nesuteikiama kita teisių apsaugos priemonė. Laikinoji apsaugos priemonė netaikoma, išskyrus atvejus, kai teismas yra įsitikinęs, kad jis sprendžia rimtą klausimą, dėl kurio reikia rengti viešą posėdį, kad tikėtina, jog ieškovas turi teisę į laikinąją apsaugos priemonę, ir kad nenustačius apsaugos priemonės vėlesnėje bylos nagrinėjimo stadijoje bus sudėtinga atkurti teisingumą arba jo apskritai nebus įmanoma atkurti (Teismų įstatymo Nr. 14/1960, su pakeitimais, 32 straipsnio 1 dalis).

B. Teismas, bet kuriuo metu nagrinėdamas jame iškeltą civilinę bylą, gali nustatyti apsaugos priemonę dėl laikino turto, kuris yra ieškinio dalykas, arešto, apsaugojimo, priežiūros, pardavimo, sulaikymo ar apžiūros arba laikinąją apsaugos priemonę, kuri, jei nebus taikoma, padarys nuostolių, žalą arba sukels neigiamas pasekmes asmeniui arba turtui, dėl kurio teismas turi priimti galutinį sprendimą su tokiu asmeniu arba turtu susijusioje byloje arba dėl kurio yra vykdomas teismo sprendimas (Civilinio proceso įstatymo 6 skyriaus 4 straipsnio 1 dalis). Pagal šią nuostatą taikomos laikinosios apsaugos priemonės tikslas – (taikant konkrečias šioje nuostatoje nurodytas laikinasias apsaugos priemones) apsaugoti turtą, kuris yra ieškinio dalykas, kol ieškinyms dar nagrinėjamas arba kol bus įvykdytas teismo sprendimas.

C. Kiekvienas civilinį ieškinį dėl skolų arba žalos nagrinėjantis teismas gali bet kuriuo metu po to, kai pareiškiamas ieškinyms, priimti nutartį, pagal kurią atsakovui draudžiama perleisti savo vardu įregistruotą nekilnojamąjį turtą arba dėl kurio jis gali įregistruoti nuosavybės teisę, tokia dalimi, kurios, teismo nuožūra, reikėtų ieškovo reikalavimui patenkinti ir ieškinio nagrinėjimo išlaidoms padengti. Laikinoji apsaugos priemonė taikoma tik tuomet, kai teismas mano, kad ieškovo ieškinyms yra pagrįstas ir kad, pardavus arba perleidus turtą trečiajam šaliai, ieškovas gali netekti galimybės vykdyti teismo sprendimą, kurį teismas gali priimti (6 skyriaus 5 straipsnio 1 ir 2 dalys). Šis straipsnis taikomas ieškiniams dėl skolų arba žalos ir jame numatyta galimybė taikyti laikinasias apsaugos priemones, susijusias su atsakovo vardu įregistruotu nekilnojamuoju turtu arba nekilnojamuoju turtu, dėl kurio atsakovas gali įregistruoti nuosavybės teisę. Šio straipsnio tikslas – įšaldyti nekilnojamąjį turtą iki ateityje bus priimtas ieškovui palankus teismo sprendimas.

A dalyje aprašyti teismo įgaliojimai yra daug platesni nei aprašyti B ir C dalyse ir joje nustatoma bendra teismų jurisdikcija taikyti laikinasias ribojamąsias apsaugos priemones. B ir C dalyse nurodytos konkrečios laikinųjų apsaugos priemonių rūšys, kurias teismai gali taikyti.

Remiantis Aukščiausiojo Teismo praktika, bendrieji A dalyje nurodyti įgaliojimai (Teismų įstatymo 32 straipsnis) yra platūs ir dėl jų galima laikinasias apsaugos priemones taikyti turtui, kuris nėra susijęs su pagrindiniu ieškiniu dalyku. Pagal teismų praktiką Kipro teismai pagal Teismų įstatymo 32 straipsnį turi įgaliojimus taikyti laikinasias *Mareva* apsaugos priemones (apsaugos priemonės, kuriomis įšaldomas turtas (pinigai arba kilnojamasis turtas), kuris priklauso teismo jurisdikcijai, kad užkirstų kelią turto perkėlimui už jurisdikcijos ribų arba jo pardavimui).

2 Kokiomis sąlygomis tokios priemonės gali būti skiriamos?**2.1 Procedūra**

Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių gali būti pateikiami bet kurioje bylos stadijoje, kol dar nagrinėjamas civilinis ieškinyms. Prašymo pateikimo tvarka reglamentuojama Civilinio proceso procesinėse taisyklėse. Teismas turėtų atsižvelgti į tuos atvejus, kai ieškovas vėluoja pateikti prašymą dėl laikinosios apsaugos priemonės.

Pagal Kipro teisę laikinąją apsaugos priemonę galima taikyti apie tai iš anksto neinformuojant kitos šalies (*ex parte*, žr. Civilinio proceso įstatymo 6 skyriaus 9 straipsnį). Tokia procedūra taikoma išimtiniais atvejais ir šiuo atveju teismas, norėdamas savo nuožūra taikyti laikinąją apsaugos priemonę neišklauses kitos šalies, turi laikytis procedūrinės sąlygos, susijusios su tuo, kad klausimą būtina spręsti skubiai. Teismai ypač griežtai taiko šį specifinį principą. Jeigu ieškovas neatskleidžia esminių faktinių aplinkybių, pateikus vienašališką (*ex parte*) prašymą taikyti laikinąją apsaugos priemonę, sukeliama rimtos pasekmės.

Vienašališkai taikoma laikinoji apsaugos priemonė įsigalioja iš karto, kai apie ją pranešama atsakovui, tačiau ją teismui galima grąžinti iš karto, kai tik apie ją pranešama atsakovui, kad atsakovas galėtų nurodyti, ar jis neprieštarauja jos taikymui. Bet kuri trečioji šalis, kuriai apsaugos priemonė daro tiesioginį poveikį, taip pat gali prašyti, kad teismas išklaustytų jos nuomonę dėl šios priemonės taikymo. Jeigu atsakovas prieštarauja apsaugos priemonei, teismas surengs posėdį, kad nuspręstų, ar apsaugos priemonę reikia palikti galioti, ar ją atšaukti, ar pakeisti. Atmetus apsaugos priemonę, ieškovas turi teisę dar kartą kreiptis į teismą, jeigu pasikeitė esminės aplinkybės. Taip pat reikėtų pažymėti, kad visais atvejais, kai laikinoji apsaugos priemonė taikoma remiantis vienašališku (*ex parte*) prašymu, teismas, remdamasis aiškia teisine nuostata, nurodo ieškovui pateikti užstatą, kurio dydį teismas nustato atsižvelgdamas į nuostolius, kuriuos gali patirti atsakovas. Remiantis teismų praktika teismas neturi įgaliojimų taikyti apsaugos priemonės, išskyrus atvejus, kai ieškovas pats pateikia užstatą.

Žinoma, laikinosios apsaugos priemonės taikymą galima apsaugoti pateikiant prašymą su pranešimu (t. y. informuojant kitą šalį). Tačiau tokiu atveju teismas neatsižvelgia į skubos aplinkybes.

2.2 Pagrindinės sąlygos

Laikinosios ribojamosios apsaugos priemonės taikymo klausimą teismas sprendžia savo nuožūra. Prieš teismui nusprendžiant pasinaudoti naudos pusiausvyra pagrįsta savo diskrecijos teise nuspręsti, ar taikyti prašomą apsaugos priemonę, būtina įvykdyti tris pagrindines sąlygas:

teismas turi spręsti rimtą klausimą (pakanka atskleisti ginčytinas bylos prielaidas);

teismas mano, kad ieškovas gali laimėti bylą (akivaizdi sėkmės tikimybė ir (arba) aiški tikimybė, kad ieškovas turi teisę į apsaugos priemonę);

teismas mano, kad, nenustačius apsaugos priemonės, vėlesnėje bylos nagrinėjimo stadijoje bus sunku atkurti teisingumą arba jo apskritai nebus įmanoma atkurti (ar galutinėje bylos stadijoje ieškovui priteistų nuotolių sumų užteks jo teisėms apsaugoti).

Kaip nurodyta, klausimą dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo sprendžia tik teismas ir jis tai daro savo nuožūra. Nepaisant to, kad pirmiau išvardytos sąlygos yra tenkinamos, apsaugos priemonė nėra taikoma automatiškai. Teismo prašoma, atsižvelgiant į visus faktus ir aplinkybes, įvertinti, ar teisinga ir naudinga taikyti prašomą apsaugos priemonę.

3 Tokių priemonių dalykas ir pobūdis**3.1 Kokių rūšių turtui šios priemonės gali būti taikomos?**

Iš teismų praktikos matyti, kad turto pobūdis ir (arba) rūšis neturi įtakos teismo įgaliojimams taikyti apsaugos priemonės. Tačiau turto pobūdis gali būti svarbus veiksnys teismui vertinant naudos balansą ir vėliau savo nuožiūra taikant apsaugos priemonę. Pareiškėjui lengviau įrodyti pinigų praradimo iš banko sąskaitos, o ne nekilnojamojo turto perleidimo, riziką.

3.2 Koks yra tokių priemonių poveikis?

Nustačius apsaugos priemonę, bet kuri šalis, kuriai tokia priemonė skirta, turi teisinę prievolę jos laikytis. Apsaugos priemonės nepaisymas reiškia nepagarbą teismui ir už tai įstatyme yra numatytos baudmės. Be to, kiekvienas asmuo, kuris ragina arba padeda nesilaikyti teismo nustatytos apsaugos priemonės, gali būti apkaltintas nepagarba teismui (Teismų įstatymo Nr. 14/1960, su pakeitimais, 42 straipsnis).

3.3 Kiek laiko tokios priemonės galioja?

Teismo nustatytoje apsaugos priemonėje nurodoma konkreči sąlyga, susijusi su jos galiojimu. Paprastai tokia priemonė galioja, kol priimamas galutinis teismo sprendimas dėl pagrindinio ieškinio, arba tokia priemonė panaikinama ar pakeičiama vėlesne teismo apsaugos priemone. Priimdamas galutinį sprendimą dėl pagrindinio ieškinio, teismas savo sprendime gali nustatyti specialią sąlygą, kad apsaugos priemonė galioja konkretų terminą nuo teismo sprendimo priėmimo dienos; taip siekiama palengvinti teismo sprendimo vykdymą.

4 Ar yra galimybė priemonę apskųsti?

Teismo sprendimas, kuriuo nustatoma laikinoji apsaugos priemonė, gali būti apeliacine tvarka skundžiamas Aukščiausiajam Teismui. Teismo sprendimas, kuriuo atsisakoma taikyti laikinąją apsaugos priemonę, taip pat gali būti skundžiamas apeliacine tvarka.

Nagrinėdamas bylą, Aukščiausiasis Teismas turi plačius įgaliojimus. Jis gali nustatyti apsaugos priemonę, kurią pirmosios instancijos teismas atsisakė taikyti, arba gali panaikinti ar pakeisti žemesnės instancijos teismo nustatytą apsaugos priemonę. Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad apeliaciniame procese byla nėra nagrinėjama iš naujo. Pirmosios instancijos teismo sprendimas nebus panaikintas vien dėl to, kad Aukščiausiasis Teismas būtų kitaip pasinaudojęs savo diskrecijos teise. Aukščiausiasis Teismas įsikiš tik tuomet, kai nuspręs, kad pirmosios instancijos teismas *klaidingai* pasinaudojo savo diskrecijos teise.

Paskutinis naujinimas: 19/07/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.